

DEN HAAG: HET KAN BETER, HET MOET BETER

Overzicht Binckhorst, met linksboven het CID (foto Haags Gemeentearchief)

Vorig jaar schreef Rik Bauer, tot half juni van dit jaar voorzitter van de Raad van Commissarissen van Stadsherstel Den Haag en Omgeving N.V., in *Ons Den Haag* 2022.05 een op z'n zachtst gezegd prikkelende column over zijn haat-liefdeverhouding met Den Haag. Alle redenen voor een uitgebreider gesprek met deze bevlogen stadsgenoot.

Het interview vond plaats in februari jl. voor het jubileumnummer van *Ons Den Haag* 2023.02. Wegens plaatsgebrek werd besloten het interview in dit nummer op te nemen. Enkele onderwerpen uit deze beschouwing zijn ook ter sprake gekomen op het lustrumsymposium 'Haags centrum; groots en groen', gehouden op zaterdag 10 juni in de voormalige Amerikaanse ambassade aan het Lange Voorhout, nu het Kunstcentrum West voor experimentele en hedendaagse kunst.

De liefde voor Den Haag ontstond bij de geboren Leidschendammer medio jaren tachtig, toen hij via een bevriende Leidse student Den Haag leerde kennen en al snel ook deel ging uitmaken van de ondersteuning van de D66-fractie in de Haagse gemeenteraad. Later was Bauer onder meer lid van de programmaraad van Wils & Co, het Haagse architectuurplatform dat inmiddels al lang ter ziele is. Wat hem bekoorde was de ingetogenheid van de stad, terwijl er toch van alles gebeurt. En dan vooral de brede gordel van 19e-eeuwse wijken, met hun karakteristieke signatuur; zoals 'gedrukte parterres' (de lage begane grondverdiepingen van de

herenhuizen in deze wijken met vooral een utilitaire functie; red.) en een bepaalde neoclassicistische soberheid die je verder vrijwel nergens in Nederland ziet.

Visieloos

De teleurstelling bij Bauer, haat is toch een te zwaar woord, zit hem in de falende stedenbouwkundige ontwikkeling van onze stad. Bauer: "De grote, stedelijke interventies gaan in Den Haag altijd moeizamer en de uitkomst lijkt steevast slechter dan elders. Of het nu gaat om de verbetering van het Centraal Station en omgeving, die bijvoorbeeld in steden als

Rik Bauer

Rotterdam en Breda veel beter is gelukt dan bij ons. Of om de herontwikkeling van een binnenstedelijk bedrijfsterrein als de Binckhorst, dat nu onder het mom van organische gebiedsontwikkeling visieloos wordt volgeplempt met flats waar het in andere steden echt een toevoeging is aan het palet van de stad.” Bauer ziet het keer op keer misgaan.

Positief is hij wel over het herstel van de singelgracht: dat smaakt wat hem betreft naar meer. Maar in zijn algemeenheid geldt dat de gemeente probeert de duivel uit te drijven met Beëlzebub. Oftewel: in een poging om eerder gemaakte fouten te herstellen wordt zoveel vastgoed toegevoegd dat daarmee nieuwe, en nog grotere missers worden begaan. Bauer: “In mijn werk heb ik veel te maken met gebiedsontwikkelaars. Die beschouwen Den Haag echt als het zwakste jongetje in de klas.” Hij ziet een gemeente die visies vol gebakken lucht produceert, zonder eerst een gedegen analyse te maken. Die een veel te sterke focus heeft op kwantitatieve doelen en die in de dagelijkse ontwikkelingspraktijk plotje voor plotje werkt.

Waar het precies misging vindt Bauer moeilijk te duiden. “Dat is een serieuze studie waard. Is de Haagse Dienst Stadsontwikkeling, vergeleken met die van de andere grote steden inderdaad zoveel zwakker? Zit dat dan vooral aan de kant van de visievorming of in het geen grip hebben op de uitvoering van plannen? En waar komt die zwakte vandaan?”

Binck City Park. “Plemp het niet voll!”
(foto Haags Gemeentearchief)

Want uiteindelijk liggen er natuurlijk politieke keuzes aan ten grondslag. Wat zegt het over de politieke cultuur in Den Haag? En daarmee: wat zegt het over onze stad? Speelt de sterke segregatie een rol?”

Stadsbouwmeester

Bauer denkt dat een onafhankelijke stadsbouwmeester met gezag en een duidelijke visie voor een doorbraak zou kunnen zorgen. Die stadsbouwmeester moet dan wel gedurende langere tijd de ruimte krijgen én zijn/haar adviezen moeten leidend zijn en blijven. Hij of zij kan zich, net zoals de Rijksbouwmeester doet, laten bijstaan door andere adviseurs op het gebied van architectuur en landschap. Bauer: “Iemand die letterlijk en figuurlijk de lange lijnen van de Haagse stadsontwikkeling bewaakt. Daarbij helpt het ook als op raadsniveau meer historisch besef maar bovenal meer deskundigheid zou zijn.” Positief is Bauer over de rol van de welstandscommissie. “Ik lees alle notulen van die commissie en zie dan hoeveel plannen zij in eerste instantie tegenhouden omdat de kwaliteit onder de maat is. Maar zij zijn gebonden aan de kaders van de gemeente. Als het bestemmingsplan of het PUK (Planuitwerkingskader, red.) een bepaalde ontwikkeling toelaat, dan kan de commissie er nog wel de scherpe randjes afhaken maar de echte missers houden zij daarmee niet tegen.”

Geef ruimte

Hij komt nog even terug op de aanpak van de Binckhorst: “Ik hoop dat de gemeente erin slaagt om bij de ontwikkeling van het gebied rond het oude gasfabrieksterrein, in combinatie met de afvalkathedraal, alsnog ruimte te behouden voor de maakindustrie, evenementen en buurtinitiatieven. Elders in Nederland zijn inmiddels interessante concepten ontwikkeld om te zorgen dat ruimtes betaalbaar blijven en gebruikers zeggenschap behouden. Voeg er kunst en bijzondere architectuur aan toe. Maar vooral: plemp het niet voll!”

‘Zijn’ Stadsherstel kan in dit geweld slechts een bescheiden rol spelen. “Wij kunnen en moeten zorgen dat wat er in deze stad nog resteert aan historisch karakter goed bewaard blijft. En daarbij kunnen we soms ook verminkingen corrigeren en de stad dus echt herstellen. Dat gaat echter wel stap voor stap en om individuele panden, niet om hele gebieden. Maar gesteund door een vereniging als De Vrienden, en verder ook het Monumentenfonds en andere partijen, dragen wij graag ons steentje bij aan het met liefde vormgeven aan het behoud van de bijzondere kwaliteiten van deze stad.”

Jan van der Ploeg en Piet-Hein Schoemaker

Werkgroep Levende Historie

levendehistorie@vriendenvandenhaag.nl